

Leo Trotskij: Kommunisterna och de franska bönderna (ett bidrag till diskussionen om enhetsfronten) (29 april 1922)

[Översättning från engelska, *The First Five Years of the Communist International*, band 2, New York: Pathfinder, 1972, s 113-18, Göran Källqvist. Noterna är engelska utgivarens.]

Våra meningsskiljaktigheter med de franska kamraterna i frågan om enhetsfronten är långtifrån slut. Att döma av en del artiklar som har publicerats i den franska partipressen, kan man tvärtom få uppfattningen att skiljaktigheterna och missförstånden åtminstone inom vissa partikretsar är mycket djupare rotade än vad de först verkade. Framför mig har jag en artikel av kamrat Renaud Jean,¹ som stod att läsa som ledarartikel i *l'Humanité* (6 april 1922). Kamrat Jean är en utomordentlig partiaktivist, och han höll rapporten om jordbruksfrågan under mötet i Marseilles. Han har med kraft och en öppen hjärtighet som vi bara kan välkomna, gått emot de av våra uppfattningar som han anser vara felaktiga. I rubriken till sin artikel talar han om enhetsfrontstaktiken som ett farligt felsteg. I texten talar han uttryckligen om den *katastrof* som denna taktik oundvikligen skulle leda till i Frankrike. Vårt land har i tre fjärdedels sekel försvagats av den allmänna rösträtten. Bara en obetydlig minoritet har genomsyrats av medvetenheten om klassklyftorna... Det borgerligt republikanska Frankrike är Babels (förvirringens) förlovade land. Utifrån dessa helt riktiga och vedertagna fakta drar kamrat Jean en slutsats som vi är helt ense med, nämligen: I vårt land måste kommunistpartiet vara mer oförsonligt än i något annat land. Utifrån denna oförsonliga ståndpunkt riktar kamrat Jean sina slag mot enhetsfronten, som han fortfarande bara betraktar som en sammanslutning för försoning mellan partierna. Vi skulle kunna säga och vi säger också att kamrat Jeans bedömning av detta ytterst svåra taktiska problem visar att han fortfarande inte har befriat sig från inflytandet från den franska socialismens rent parlamentariska traditioner. Där vi ser frågan hur man ska erövra de breda massorna, frågan om att häva den borgerligt försonliga blockaden av den proletära förtruppen, där vägrar kamrat Jean envist att se någonting annat än en skicklig sammanslutning, som i bästa fall kan ge oss en liten ökning av antalet platser i parlamentet(!), till priset av ökad oreda och förvirring i proletariatets politiska medvetande. Och ändå behöver Frankrike här har kamrat Jean helt rätt mer än något annat land ett klart, exakt och beslutsamt politiskt tänkande och klarhet, precision och beslutsamhet i partiets verksamhet. Men om kamrat Jean anser att den franska kommunismen borde vara allra mest oförsonlig, varför gör han sig då inte innan han tar upp kampen mot enhetsfronten omaket att särskilt omnämna att den franska kommunismen idag råkar vara minst oförsonlig, mest overseende och mest eftergiven mot alla möjliga avvikelser?

Vi kommer att besvara kamrat Jeans klara och exakta kritik, på ett så långt det är möjligt lika klart och exakt sätt. Inget annat kommunistiskt parti skulle tillåta de artiklar, uttalanden och tal mot revolutionärt våld i en anda av intetsägande och sentimental humanism, som man stöter på i den franska partipressen. Renaud Jean gör alldeles rätt i att tala om den borgerligt-demokratiska ideologins kallbrand. Men det allvarligaste är att den har trubbat av arbetarklassens revolutionära instinkter och vilja till offensiva handlingar, den har löst upp proletariatets dynamiska strävanden i ett töcken av konturlösa demokratiska perspektiv. Visserligen skiljer sig den humanistiska smörja som sprids av Förbundet för mänskliga och medborgerliga rättigheter (som, vilket alla känner till, i de avgörande ögonblicken kryper på alla fyra för militarismen), de politiska vegetarianernas moralistiska, tolstojanska evangelium, etc, etc, på ytan en hel del från den tredje republikens offi-

---

1 **Renaud Jean** var vid denna tid en av det franska kommunistpartiets mest framstående ledare. Han var ansvarig för arbetet bland bönderna. Vid kongressen i Marseilles valdes han in i centralkommittén. Han var delegat vid den fjärde kongressen och medrapportör i jordbruksfrågan. Hans uppfattningar i bondefrågan låg ganska nära de ryska socialistrevolutionärernas uppfattningar. Även om Jean var oense med Kominterns politik, underkastade han sig den fjärde kongressens beslut.

ciella politik. Men när det kommer till kritan gör de den en mycket stor tjänst, och de är ett bihang till den. En diffus pacifistisk agitation, dold bakom socialistiska fraser, är ett utmärkt verktyg för den borgerliga regimen. För en allvarligt menande pacifist kan det verka paradoxalt, men det är sant.

Varken Poincaré eller Barthou kommer att bli förvirrade eller förförda av Georg Piochs pacifistiska sånger. Men dessa psalmer finner en god jordmån i en del arbetandes tankar. De humanistiska formuleringarna ger förvisso ett uppriktigt men ofruktsamt utlopp åt den fientliga inställningen till den borgerliga samhällsordningen och det militära våldet, men fiendskapen förslösas utan att yttra sig i handling. Just detta är pacifismens samhälleliga funktion. Det visade sig på ett alldeles enormt sätt i USA, där Bryans gäng² fick ett mycket stort inflytande bland bönderna just tack vare sina pacifistiska paroller. Socialister av Hillquits³ typ och andra tokstollar, som anser sig vara super-smarta, fångades fullständigt av medelklassens pacifism, och underlättade i och med det USA:s inträde i kriget.

Kommunistpartiets uppgift är att väcka en beredskap att använda våld inom arbetarklassen. Det kräver att man lär andra hur man skiljer på det reaktionära våldet som har till uppgift att stoppa historien i sitt nu uppnådda stadium, från det revolutionära våldet vars skapande uppgift och funktion är att röja undan alla de hinder som det förflutna har lagt i vägen för historien. Den som vägrar att skilja på dessa två sorters våld förstår inte hur man skiljer på klasser, och är alltså omedveten om den levande historien. Den som predikar mot all sorts militarism, all sorts våld, kommer till sist obönhörligen att stöda de härskandes våld, eftersom detta våld är ett faktum som har stadfäst och beseglats med statlig lagstiftning, och antagits och förklarats heligt i moralnormerna.

För att störta de härskandes våld krävs en annan sorts våld, som först av allt måste skaffa sig en laglig rätt i de arbetandes tankar.

EKKI:s senaste möte⁴ uppmärksammade ett antal andra tecken i det franska partiets inre liv, som vittnar om att det ingalunda är det mest oförsonliga partiet. Och ändå måste det vara det hela den politiska situationen kräver det. Vi är överens med kamrat Jean om en sak: nämligen att om partiet ska tillämpa enhetsfronten så krävs det att partiets politiska medvetande är fullkomligt klart och exakt, att dess organisation är strömlinjeformad, att disciplinen är perfekt.

Kamrat Jean åberopar sedan det faktum, att han i den lista på krav som presenteras som plattform för enhetsfronten (kampen mot löneskatter, försvar av 8-timmarsdagen, etc) saknar krav som direkt kan intressera hälften av Frankrikes arbetande, det vill säga bönderna. Vilken innebörd har 8-timmarsdagen för dem? Eller skatt på löner?

För oss förefaller kamrat Jeans argument ytterst farligt. Frågan om småbönderna är utan tvekan mycket viktig för den franska revolutionen. Genom att lägga fram ett jordbruksprogram och ställa erövrandet av bondemassorna på dagordningen har vårt franska parti tagit ett stort steg framåt. Men det vore extremt farligt och i sanning ödesdigert om det franska proletariatet helt enkelt löstes upp bland arbetande eller arbetare, som bara den ena hälften av en helhet. Både organisatoriskt och politiskt omfattar vi idag bara en minoritet av den franska arbetarklassen. Revolutionen blir möjlig först när vi har erövat majoriteten politiskt. Först när den franska arbetarklassen har enats bakom revolutionens fanor kan den dra till sig och leda Frankrikes småbönder. I Frankrike är frågan om arbetarklassens enhetsfront grundläggande! Om vi inte lyckas lösa den frågan, så kommer arbetet bland bönderna, oavsett hur framgångsrikt det blir, inte att föra oss närmare revolutionen. Propa-

2 **William Jennings Bryan** var ett typiskt exempel på pacifismen i USA under tiden innan Första världskriget. Hans klagolåt över kriget och lovprisanden över fördelarna med freden avslutades alltid med löften om att stöda kriget om det blev nödvändigt. Samma anda genomsyrade majoriteten av dåtidens amerikanska socialistledare.

3 **Hillquit** var en förhärdat opportunist och en av det amerikanska socialistpartiets grundare. Trotskij kallade honom brackornas bracka, enperfekt socialistisk ledare för framgångsrika tandläkare. 1918-20 låtsades Hillquit vara sympatiskt och vänskapligt inställd till Sovjetunionen. När den revolutionära våg som följde på Första världskriget ebbade ut blev han en av de mest rabbiata motståndarna till den första kommunistiska rörelsen i USA.

4 Syftar på EKKI:s (Kommunistiska internationalens exekutivkommitté) utvidgade plenarmöte, som sammanträdde mellan 22 februari och 4 mars 1922.

ganda bland bönderna och ett bra jordbruksprogram är mycket viktigt för segern. Men bönderna råkar vara envisa och skeptiska. De sätter ingen tilltro till löften, i synnerhet inte i Frankrike där de har blivit lurade så ofta. Programmatiska paroller kommer inte att dra in den franske bonden i någon verklig kamp varken i byn eller i arméns förläggningar. Han kommer bara att ta en verklig risk om han ser att förhållandena är sådana att de garanterar framgång, eller åtminstone gör framgången mycket trolig. Han måste se en kraft framför sig som genom sin tyngd och disciplin ingjuter förtroende i honom. En arbetarklass som är splittrad längs politiska och fackliga linjer kan i böndernas ögon inte framstå som en sådan kraft. För att revolution i Frankrike ska bli framgångsrik måste största möjliga del av bönderna dras till arbetarklassens sida. Men en förutsättning för det är att den franska arbetarklassens överväldigande majoritet enas bakom den revolutionära fanan. Det är den grundläggande uppgiften. Vi måste vinna över de arbetare som idag följer Jouhaux och Longuet. Det är meningslöst att invända att de inte är så många. Givetvis har inte Longuet, Blum och Jouhaux särskilt många aktiva anhängare, sådana som är självupppoffrande, det vill säga beredda att ge sina liv för deras program. Men det finns fortfarande många som är passiva, okunniga, inaktiva, lata, både mentalt och fysiskt. De är åskådare, men om händelserna skulle beröra dem så skulle de under nuvarande förhållanden snarare samlas bakom Jouhaux-Longuets fana än bakom vår. Det beror på att Jouhaux och Longuet både återspeglar och utnyttjar arbetarklassens passivitet, okunnighet och efterblivenhet,

Om kamrat Jean, som är ansvarig för partiets arbete bland bönderna ger oproportionerligt stor uppmärksamhet åt bönderna i motsats till proletariatet, då är det förargligt men förståeligt. Och det är trots allt inte så farligt eftersom partiet i sin helhet kommer att rätta till honom. Men om partiet skulle anta kamrat Jeans ståndpunkt, och bara skulle se proletariatet som ena hälften av de arbetande, då skulle verkligt ödesdigra konsekvenser bli följden, ty partiets revolutionära klasskaraktär skulle lösas upp i ett formlöst parti av arbetande. Denna fara framträder än mer tydligt i ljuset av kamrat Jeans fortsatta resonemang. Han förkastar rakt ut sådana kampuppgifter som inte omfattar alla arbetande, eller som han framställer det: som inte innefattar krav som är gemensamma för proletariatets båda viktiga delar! . Ordet proletariatet inbegriper här inte bara proletariatet utan också bönderna. Detta mycket farliga missbruk av ord leder i politikens värld till kamrat Jeans försök att ställa proletariatets krav (bibehålla 8-timmarsdagen, försvara löneskalan, och så vidare) under böndernas kontroll!

Bonden är en småborgare som kan dras mer eller mindre nära proletariatet, och som under vissa förhållanden mer eller mindre säkert kan vinnas över av proletariatet till revolutionens sak. Men att likställa landsbygdens småbourgeoisier med proletariatet, och begränsa proletariatets krav för att anpassa sig till småböndernas uppfattningar är att ge upp partiets verkliga klassbas, och sprida precis den förvirring för vilken jordmännen är så oerhört gynnsam i det bondeparlamentariska Frankrike.

Som vi har hört kan inte 8-timmarsdagen bli en paroll för enhetsfronten i Frankrike, eftersom den inte är intressant för bönderna. Däremot utgör kampen mot militarismen utifrån Jeans synvinkel ett verkligt revolutionärt program för Frankrike. Det finns inget som helst tvivel att den franska småbonden, som blev lurad av kriget, är fylld av hat mot militarismen och svarar positivt på antimilitaristiska tal. Självfallet är det vår plikt att skoningslöst avslöja den kapitalistiska militarismen både i staden och på landsbygden. Lärdomarna från kriget måste utnyttjas till det yttersta. Men det vore oerhört riskabelt för partiet att låta sig luras av illusioner om att böndernas antimilitarism kan få en *självständig* revolutionär innebörd. Bönderna vill inte skicka sina söner till förläggningarna, de vill inte betala skatt för att försörja armén, de applåderar ärligt talare som talar mot militarismen (till och med mot all sorts militarism). Men böndernas motstånd mot armén är inte av revolutionär karaktär utan är bojkottande och pacifistisk. *Fichez-moi la paix* (lämna mig ifred) det är böndernas program! Dessa stämningar kan bli en gynnsam atmosfär för revolutionen, men de kan inte skapa revolutionen själva, och inte heller garantera dess framgång.

Piochs sentimentala pacifism är ett klassiskt uttryck för bondens men inte proletärens inställning till staten och militarismen. När det organiserade och klassmedvetna proletariatet ställs inför en till

tänderna beväpnad stat, då ställer det sig frågan hur det på bästa sätt kan beväpnas sig för att avskaffa och krossa det borgerliga våldet med sin egen diktatur. En isolerad bonde går inte så långt. Han är bara mot militarismen, han hatar den, han är beredd att vända ryggen åt den *fichez-moi la paix!* Stör inte mig med ALL er militarism! Sådan är psykologin hos de missnöjda, oppositionella bönderna, de intellektuella och småborgarna i staden. Det vore ren idioti att inte utnyttja stämningarna bland våra möjliga småborgerliga och halvproletära allierade, men det vore kriminellt att överföra dessa stämningar till proletariatet och vårt eget parti.

Socialpatrioternas patriotism gör att de har svårt att nå bönderna. Vi måste på alla sätt utnyttja denna fördel. Men det ger oss inte rätten att förpassa klassens proletära krav i bakgrunden även om vi därmed utsätter oss för risken att orsaka en del tillfälliga misshälligheter med våra vänner, bönderna. Småbönderna måste följa proletariatet som det är. Proletariatet kan inte omforma sig efter bönderna. Om kommunistpartiet skulle undvika proletariatets livsviktiga klasskrav och följa minsta motståndets lag och ställa den pacifistiska antimilitarismen i förgrunden, så skulle det riskera att lura bönderna och arbetarna och sig själv.

Precis som på andra ställen behöver vi i Frankrike först av allt proletariatets egen enhetsfront. De franska bönderna kommer inte att förvandlas till proletariatet bara för att kamrat Jean tar sig friheten att missbruka den sociologiska terminologin. Men själva den hemliga längtan efter ett sådant missbruk är ett farligt symptom. Det kännetecknar en politik som bara kan orsaka enorm förvirring. Mer än något annat behöver den franska kommunismen klarhet, exakthet och oförsonlighet. På denna punkt är vi i alla fall ense med vår franska motståndare.